

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการให้คำปรึกษารอบครัวต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัวที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในระยะหลังการทดลองสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. คู่สมรสที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผลสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผล และระยะหลังการทดลอง ไม่แตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2

กลุ่ม คือกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการให้คำปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ และกลุ่มควบคุม โดยแบ่งระยะเวลาของการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ผลการทดลองพบว่าครอบครัวที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินที่ได้รับการปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ มีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม เพราะหลังการทดลองครอบครัวได้รับการปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ได้รับการพัฒนาการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เฉพาะเจาะจงและมีความชัดเจน สามารถสื่อความต้องการ ความรู้สึกให้ผู้อื่นทราบ สามารถแยกแยะระหว่างความรู้สึกและความคิด สามารถตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ เช่นการให้คำปรึกษารอบครัวในครั้งที่ 5 ของครอบครัวที่หนึ่ง ที่สามีบอกว่า "เมื่อได้บอกสิ่งที่เราต้องการกับเขาแล้ว เขาฟังเราเข้าใจเรา มันก็ดีครับ ทำให้เราสามารถพูดกันได้ง่ายขึ้น" ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความผู้หวั่น โกลัซิด สนิทสนม มีชีวิตชีวาและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้บุคคลนั้นเป็นตัวของตัวเอง แต่ครอบครัวกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้ารับการปรึกษารอบครัวซึ่งยังคงใช้สัมพันธภาพแบบเดิม ไม่ได้ได้รับการพัฒนาให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาศักยภาพในการสื่อสาร และการแสดงออกทางอารมณ์ที่ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัว เป็นเหตุให้คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสที่ได้รับการปรึกษารอบครัวในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ ฌวีวงศ์ (2543) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาต่อ สัมพันธภาพภายในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ศึกษาในนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมเด็กฉบับสำหรับผู้ปกครอง ของศูนย์สุขวิทยาจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า การทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภี หนูเรียงสาย (2544) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มและโปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพารักษ์มาตาวิทยา จังหวัดระยองพบว่า การทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ดี จันทรโกศล (2544) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเอง และความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่า การทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ จรวยพร เมธีกุล (2545) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษารอบครัวต่อทักษะการสื่อสารในครอบครัวพบว่า การ

ทดสอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลอง คือระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลนั้นส่งผลร่วมกัน

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในระยะหลังการทดลองสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินที่ไม่ได้รับคำปรึกษาครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในระยะหลังการทดลองสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินที่ไม่ได้รับคำปรึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกครอบครัวในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกให้สามารถรับรู้ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางภาษาด้อยคำหรือภาษาท่าทางในการสื่อความรู้สึกและความต้องการระหว่างการได้้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม เกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้เป็นตัวของตัวเอง ในการปรึกษาคู่ครองครั้งที่ 6 ของครอบครัวที่หนึ่งที่ภรรยาได้บอกว่า "ได้พูดอย่างที่พูดออกไป เพื่อให้เขาได้รับรู้ สิ่งที่เราอยากบอก ทำให้เข้าใจกันได้ง่าย" สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540) กล่าวถึงการให้คำปรึกษาครอบครัวไว้ว่า ต้องการให้สมาชิกในครอบครัวพัฒนาด้านความไวในการรับรู้ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก การตระหนักรู้เกี่ยวกับการแสดงออกทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ความสามารถที่จะสื่อความต้องการ ความรู้สึกให้ผู้อื่นทราบ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม มีชีวิตชีวาและความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้บุคคลนั้นเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในตนเองมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ วีรวุฒิ เอกกลมกุล (2537, หน้า 17) ที่ว่า การให้คำปรึกษาครอบครัว มีเป้าหมายคือการสื่อสารที่ชัดเจนไม่อ้อมค้อม ตรงประเด็น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของบุคคลและครอบครัวโดยผ่านประสบการณ์ร่วมกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เคลน,อเล็กซานเดอร์ และพาร์สันส์ (Klein, Alexander & Parsons, 1979, p. 454 อ้างถึงใน จรวยพร เมธิกุล, 2545) ทำการทดลองการให้คำปรึกษาครอบครัวต่อพฤติกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัวเด็กเกรจำนวน 86 ครอบครัว ผลการทดลองพบว่า พฤติกรรมเกรของเด็กลดลงและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยกแก้ว กมลวรเดช (2530, หน้า 29) ได้ทดลองให้คำปรึกษาครอบครัวกับสมาชิกในครอบครัว 5 คน และวินิจฉัยปัญหาของครอบครัวพบว่าสามมีและภรรยามีความขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูลูกแต่ทั้งสองไม่เคยคุยกัน ไม่มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลูก ๆ ทั้งสามก็ชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน และมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อ

หันเหความสนใจของพ่อแม่ หลังจากการให้คำปรึกษารอบครัวเสร็จสิ้นแล้ว ผลการทดลองพบว่า ทั้งสามมีภรรยาได้มีการปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเข้าใจที่ดีต่อกันและสามารถทำหน้าที่ของพ่อแม่ได้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา อิงสุวรรณ (2543) ได้ทำการศึกษา การเปรียบเทียบระหว่างผลการให้คำปรึกษาแบบพิจารณา เหตุผลและอารมณ์ กับการเสนอตัวแบบที่มีต่อการลดภาวะซึมเศร้าด้านสัมพันธภาพในครอบครัว โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบประเมินอารมณ์เศร้า ซีอีเอส - ดี (CES - D) และได้คะแนนที่ 22 ขึ้นไป และได้คะแนนจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว น้อยกว่า 1.00 จำนวน 18 ราย ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการลดภาวะซึมเศร้ากับการ ระยะเวลาของการทดสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมี ภาวะซึมเศร้ามลดลงต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระยะหลังการทดลอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการปรึกษารอบครัวมีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองใน ระยะหลังการทดลองสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัว ในระยะหลังการทดลอง

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คู่สมรสที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับ คำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผลสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตร บกพร่องทางการได้ยิน ที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษา รอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผลสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการ ได้อยิน ที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบครัวตาม ทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ซะเทียร์ สามารถพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสได้ โดยมีวิธีการฝึก 6 ขั้น คือ ขั้นตอนที่ 1 คือ มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม ขั้นตอนที่ 2 คือ มีความยินดีในการเปลี่ยนแปลง เริ่มแสดงพฤติกรรมที่แสดงความต้องการ เปลี่ยนแปลง ขั้นตอนที่ 3 การเปิดตนเองของระบบครอบครัว ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนของ กระบวนการผสมผสานเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ขั้นตอนนี้ผู้ให้การศึกษาช่วยให้ครอบครัวผสมผสานการ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การมองโลกต่างไปจากเดิม ทักษะใหม่ ๆ การประสานสัมพันธ์ในลักษณะใหม่ ๆ และช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ระบบครอบครัวที่ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 5 คือ ขั้นตอนของการฝึกหัดฝึกฝน (Practice) เนื่องจากคนเรามักชอบที่จะอยู่ในสภาพที่คุ้นเคยชิน มากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้ให้การศึกษาจำเป็นต้องให้ครอบครัวมีโอกาสที่จะได้ฝึกหัด ฝึกฝนและได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาตนเอง ขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นตอนของสภาพการณ์ ใหม่ ๆ (New Status Quo) เกิดขึ้นหลังจากการผสมผสานการเรียนรู้ใหม่ และได้มีการฝึกหัดฝึกฝน

แล้ว บุคคลจะมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความภาคภูมิใจใหม่ มีภาพพจน์ใหม่ เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งความหวังใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ที่อิสระเกิดความผาสุกในชีวิตมากขึ้น ซึ่งขั้นตอนการฝึกทั้ง 6 ขั้นนี้ สามารถทำให้ครอบครัวสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เช่น ในการให้คำปรึกษาครอบครัวครั้งที่ 6 ของครอบครัวที่หนึ่ง สามิได้บอกว่า "ดีขึ้นนะครับ เพราะเวลาที่เราจะบออะไรกัน มันทำให้เราต้องคิดก่อน และเขาก็ฟังเราได้มากขึ้น ก็ดีครับ" สามารถรับรู้ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางภาษากายคำหรือภาษาท่าทาง ในการสื่อความรู้สึกและความต้องการระหว่างการได้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม เกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้เป็นตัวของตัวเองถึงแม้จะเว้นระยะไว้ 2 สัปดาห์ แล้วทำการทดสอบอีกครั้ง คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ไม่ได้ลดลง แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการให้ปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ มีประสิทธิภาพที่ทำให้เกิดความคงทนอยู่จนถึงระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ ธีรมโนภาพ (2537) ศึกษาผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยารอบครัวต่อการลดความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรจากมารดาที่ติดเชื่อเฮไอวี โดยการปรึกษารอบครัวตามแนวคิดของชะเทียร์ แก่บิดา-มารดาที่บุตรเกิดจากมารดาที่ติดเชื่อเฮไอวี จำนวน 8 ครอบครัว พบว่า บิดามารดาที่มีบุตรจากมารดาที่ติดเชื่อเฮไอวี ที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยารอบครัวมีคะแนนความเครียดลดลงกว่าก่อนการเข้ารับการปรึกษาในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ รนขาว (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาของผลการให้คำปรึกษารอบครัวที่มีต่อการสื่อสารในครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบ่อไทยจังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 5 คน และเป็นนักเรียนที่มีคะแนนการสื่อสารในครอบครัวต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา และมาจากครอบครัวที่มีบุตรจำนวน 2-3 คน ให้คำปรึกษาทั้งครอบครัวเป็นจำนวน 5 ครอบครัว พบว่านักเรียน บิดาและมารดาที่ได้รับการให้คำปรึกษารอบครัวมีการสื่อสารในครอบครัวดีขึ้นในระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยกแก้ว กมลวรเดช (2530, หน้า 29) ได้ทดลองให้คำปรึกษารอบครัวกับสมาชิกในครอบครัว 5 คน และวินิจฉัยปัญหาของครอบครัว พบว่าสามิและภรรยามีความขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูลูกแต่ทั้งสองไม่เคยคุยกัน ไม่มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลูก ๆ ทั้งสามก็ชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน และมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อหันเหความสนใจของพ่อแม่ หลังจากการให้คำปรึกษารอบครัวเสร็จสิ้นแล้ว ผลการทดลองพบว่า ทั้งสามิภรรยาได้มีการปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน และสามารถทำหน้าที่ของพ่อแม่ได้ดีขึ้นในระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผลสูงกว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ไม่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว

4. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบรับตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ซะเทียร์ มีขั้นตอนในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง 6 ขั้นตอน ซึ่งใช้เวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง นาน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวม 10 ชั่วโมง ช่วยทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ได้รับการพัฒนาการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เฉพาะเจาะจงและมีความชัดเจน สามารถสื่อความต้องการความรู้สึกให้ผู้อื่นทราบ สามารถแยกแยะระหว่างความรู้สึกและความคิด สามารถตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความผูกพัน ใกล้ชิด สนับสนุน มีชีวิตชีวาและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้บุคคลนั้นเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของหยกแก้ว กมลวรรณ (2530, หน้า 29) ได้ทดลองให้คำปรึกษาครอบครัวกับสมาชิกในครอบครัว 5 คน และวินิจฉัยปัญหาของครอบครัวพบว่าสามีและภรรยามีความขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูลูกแต่ทั้งสองไม่เคยคุยกัน ไม่มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลูก ๆ ทั้งสามก็ชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน และมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อหันเหความสนใจของพ่อแม่ หลังจากการให้คำปรึกษาครอบครัวเสร็จสิ้นแล้ว ผลการทดลองพบว่า ทั้งสามีภรรยาได้มีการปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเข้าใจที่ดีต่อกันและสามารถทำหน้าที่ของพ่อแม่ได้ดีขึ้นในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ รนขาว (2542, หน้า 35) ศึกษาผลการให้คำปรึกษาครอบครัวที่มีต่อการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันของครอบครัวที่มีสมาชิกป่วยเป็นโรคมะเร็ง ผลการทดลองพบว่า หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาครอบครัว สมาชิกมีความปรับตัวในการอยู่ร่วมกันดีขึ้นในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี (Mee, 1991, p. 2825) ศึกษาผลของการมีปฏิสัมพันธ์ของบิดามารดากับบุตรในการสื่อสารภาษากับเด็กที่มีพฤติกรรมผิดปกติ จากการศึกษาปัญหาในการสื่อสารของเด็กพบว่า เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางภาษาเริ่มแรกของเด็ก ในส่วนพฤติกรรมผิดปกติที่เบี่ยงเบนพบว่ามารดาที่มีปฏิสัมพันธ์ทางด้านภาษาที่ไม่เหมาะสมกับบุตร บุตรจะมีการสื่อสารที่ไม่ดีมีผลต่อการพัฒนาการที่ผิดปกติทางด้านภาษา การศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมการสอนให้บิดามารดาที่มีทักษะทางการสื่อสาร

มากขึ้น ขจัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านภาษาเป็นแบบการให้และรับ
ระหว่างบิดา มารดา และบุตร ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มี
สัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

5. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษา
ครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่อง
ทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ในระยะติดตามผล สูง
กว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์
เป็นโปรแกรมที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกให้สามารถรับรู้
ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางภาษาถ้อยคำ
หรือภาษาท่าทางในการสื่อความรู้สึกและความต้องการระหว่างการได้อย่างเหมาะสม มี
ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม เกิดความ
ภาคภูมิใจในตนเองทำให้เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของ
เวอร์จิเนีย ชะเทียร์ ยึดแนวทฤษฎีที่ประกอบด้วย ทฤษฎีระบบ (System Therapy) คือ ครอบครัว
เป็นระบบเปิดทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ปกติจะมีการติดต่อสื่อสารกับระบบภายนอกอยู่เสมอ มี
การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านจากวงจรชีวิตระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง มีการ
จัดระบบภายใน การจัดลำดับอำนาจและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้
ครอบครัวสามารถดำรงอยู่อย่างสมดุลและต่อเนื่อง ครอบครัวมีการสื่อสาร ทั้งระหว่างระบบย่อย
ภายในครอบครัวเองและกับระบบภายนอก มีกฎที่ต้องถือปฏิบัติ กฎจะควบคุมความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคลในสมาชิกและการปฏิบัติหน้าที่ภายในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพเพื่อความคงอยู่
และในวงจรชีวิตของแต่ละคน ครอบครัวจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎของครอบครัวให้มีความ
เหมาะสมอยู่เสมอ มีขอบเขต ทั้งระหว่างบุคคลในครอบครัวด้วยกันเอง และระหว่างครอบครัว
กับระบบภายนอกอื่น ๆ ถ้าขอบเขตไม่ชัดเจนหรือสับสนก็จะส่งผลกระทบถึงเสถียรภาพและ
พัฒนาการของครอบครัวได้ และทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) ซึ่งบุคคลที่มีการ
สื่อสารชัดเจน มีคุณภาพควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ มีการยืนยันเรื่องราวหรือข้อมูลตนเองอย่าง
แน่นอน มีการใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนและมีความหมายอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน มีการซักถามเรื่องราว
ย้อนกลับที่มีความเกี่ยวข้องกันมีการตอบรับข่าวสารที่ได้มา และทฤษฎีครอบครัว (Family
Theory) ที่มีแนวคิดที่ครอบครัวจัดเป็นระบบหนึ่งที่มีกฎเกณฑ์เป็นของตนเองและครอบครัว ถือเป็น
เป็นองค์กรหนึ่งที่มีการจัดตำแหน่ง (พ่อแม่-ลูก) ในแต่ละครอบครัวก็จะมีวิธีการของการปรับปรุง

หรือแก้ไขวิกฤตการณ์ภายในครอบครัวแตกต่างกันด้วย ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวที่พบเห็น เช่น การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนในครอบครัว และสภาวะการเป็นแพะรับบาปของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเวลาที่พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ก็มีกระบายอารมณ์ลงที่ลูก ผลที่ตามมาคือ ลูกกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา และมักกลายเป็นปัญหาของครอบครัวในที่สุด จากทฤษฎีดังกล่าว ส่งผลให้ ครอบครัวที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบครัวมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสในระยะติดตามผลสูงกว่าครอบครัวที่ไม่ได้รับคำปรึกษารอบครัว แม้จะผ่านไป 2 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินเทินสเทีย (Lichtentem, 1990 p. 3385) ศึกษาการให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจแก่ บิดามารดาที่มีบุตรพิการโดยการให้คำปรึกษารอบครัว ในสามภรรยา 4 ครอบครัว พบว่า ครอบครัวที่มีบุตรพิการ บิดามารดาจะมีความเครียดมากกว่าครอบครัวที่ไม่มีบุตรพิการ รวมทั้งบิดามารดาจะมีความรู้สึกเศร้า เหงา โดดเดี่ยว และความเครียดมีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของบิดามารดา การศึกษาใช้เวลา 6-8 สัปดาห์ และติดตามผลหลังการให้คำปรึกษา 3 เดือน พบว่าบิดามารดาู้ทักษะการแก้ปัญหาและการสื่อสาร เพิ่มความพึงพอใจแก่คู่สมรสและลดความเครียดได้ในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ ฆวัญษ์ (2543) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ศึกษาในนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมเด็กฉบับสำหรับผู้ปกครอง ของศูนย์สุขวิทยาจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข คัดเลือกนักเรียนที่มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยกลุ่มทดลองได้รับการปรึกษารอบครัวเป็นเวลา 8 สัปดาห์หลังการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรึกษารอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้นและแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลงในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภารดี เจริญพัฒน์ (2545) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษารอบครัวแบบกลุ่มต่อความเครียดและสัมพันธภาพในครอบครัวของบิดาและมารดาที่ติดเชื้ เอชไอวี ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่ได้รับการปรึกษากลุ่มมีความเครียดลดลง มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้นในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรวยพร เหมธิกุล (2545) ที่ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษารอบครัวต่อทักษะการสื่อสารในครอบครัว พบว่า ครอบครัวที่เข้ารับการปรึกษากลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยทักษะในการสื่อสารในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษารอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง

6. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผล และระยะหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่าคู่ครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผล และระยะหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มทดลองได้ผ่านการฝึก 6 ชั้น คือ ขั้นตอนที่ 1 คือ มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมขั้นตอนที่ 2 คือ มีความยินดีในการเปลี่ยนแปลง เริ่มแสดงพฤติกรรมที่แสดงความต้องการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนที่ 3 การเปิดตนเองของระบบครอบครัว ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนของกระบวนการผสมผสานเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ขั้นตอนนี้ผู้ให้การศึกษาช่วยให้ครอบครัวผสมผสานการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การมองโลกต่างไปจากเดิม ทักษะใหม่ ๆ การประสานสัมพันธ์ในลักษณะใหม่ ๆ และช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ระบบครอบครัวที่ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 5 คือ ขั้นตอนของการฝึกหัดฝึกฝน (Practice) เนื่องจากคนเรามักชอบที่จะอยู่ในสภาพที่ตนเคยชินมากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้ให้การศึกษาจำเป็นต้องให้ครอบครัวมีโอกาสที่จะได้ฝึกหัดฝึกฝนและได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาตนเอง ขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นตอนของสภาพการณ์ใหม่ ๆ (New Status Quo) เกิดขึ้นหลังจากการผสมผสานการเรียนรู้ใหม่ และได้มีการฝึกหัดฝึกฝนแล้ว บุคคลจะมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความภาคภูมิใจใหม่ มีภาพพจน์ใหม่ เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งความหวังใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ที่อิสระเกิดความผาสุกในชีวิตมากขึ้น การฝึกทักษะขั้นตอนดังกล่าว ตลอด 5 สัปดาห์นั้น ส่งผลให้สมาชิกครอบครัวในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกให้สามารถรับรู้ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางภาษาถ้อยคำหรือภาษาท่าทางในการสื่อความรู้สึกและความต้องการระหว่างกันได้เหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม เกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้เป็นตัวของตัวเอง แม้ระยะเวลาของการทดลองจะผ่านไป 2 สัปดาห์ ก็ไม่ได้ทำให้สัมพันธภาพระหว่างคู่ครองลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนาฏ ศิริพล (2540, หน้า 205) ได้ศึกษาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ต่อการเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของพนักงานบริษัท ทีพีแอล อุตสาหกรรมจำกัด (มหาชน) โดยศึกษาพนักงานที่มีคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลต่ำ จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มมีคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และติดตามผลที่ระดับ .05 แต่ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ ทองสหธรรม (2538) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงมี

ความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อลดลงหลังจากได้รับคำปรึกษาในระยะหลังการทดลอง และติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชราพร สนิทภักดิ์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีต่อคุณค่าแห่งตนและภาวะซึมเศร้าของเยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 12 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 6 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับวิธีปกติพบว่ากลุ่มทดลองมีคุณค่าแห่งตนในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า กลุ่มที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยิน ที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว มีสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในระยะติดตามผล และระยะหลังการทดลอง ไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ สามารถเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างคู่ครองในครอบครัวที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรนำวิธีนี้ไปเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างคู่ครอง ในครอบครัวที่ประสบปัญหาอื่น ๆ เช่น ในครอบครัวที่มีบุตรตาบอด พิการทางสมอง พิการทางการ เป็นต้น เพื่อช่วยให้ครอบครัวเหล่านั้นสามารถต่อสู้กับปัญหาในครอบครัว ตลอดจนสร้างความรักความเข้าใจระหว่างกัน สามารถสื่อสารกันได้ตรงตามความรู้สึกของตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเอง และพร้อมที่จะต่อสู้กับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันครอบครัวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่ม หรือทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวทฤษฎีอื่น ๆ
2. อาจมีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรพิการทางกาย และทางสมอง เช่น กลุ่มครอบครัวที่มีบุตรติดยาเสพติด กลุ่มครอบครัวที่มีบุตรมีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นต้น